

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет

Економічні проблеми сталого розвитку

Экономические проблемы устойчивого развития

Economical Problems of Sustainable Development

Матеріали

**Всеукраїнської науково-технічної конференції студентів,
аспірантів і молодих учених, присвяченої 80-річчю
від дня народження професора Олега Балацького
(Україна, Суми, 21 – 25 квітня 2017р.)**

Суми
Сумський державний університет
2017

ДЕТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ Й КЛЮЧОВІ ЗАВДАННЯ

доц. **Сабадаш В. В.**, студент гр. ПЕ.м–61/2у **Корнієнко А. О.**
Сумський державний університет

Тіньова економіка (ТЕ) завжди перебуває у центрі уваги економістів, бізнесменів, фінансистів, інвестиційних банкірів і політиків. На жаль, ТЕ є невід’ємним елементом майже усіх соціально-економічних систем. В Україні рівень ТЕ є надзвичайно високим, як для економіки, що розвивається, тому проблеми коректної оцінки її обсягів є надзвичайно актуальними. ТЕ, як економічне явище, неможливо знищити повністю. Сучасні умови, форми й методи провадження економічної діяльності й управління бізнес-процесами дозволяють лише максимально скоротити її масштаби та негативний вплив на економічних акторів і соціально-економічне середовище. Рівень ТЕ розглядається, як важливий показник якості державного управління і конкурентоздатності економіки, відповідно, ключовими організаційно-економічними заходами мають бути ті, що спрямовані на зменшення неформальної складової національної економіки. Вихід із рецесії безпосередньо пов’язаний із здатністю держави (її інститутів) максимально знизити рівень ТЕ для забезпечення економіки ресурсами й поступального економічного розвитку. ТЕ має дві характерних взаємопов’язаних основних ознаки: 1) протиправна діяльність економічних суб’єктів виключно у власних інтересах з метою отримання неконтрольованого державою прибутку; 2) отримання доходу, повністю або частково виведеного з-під фіскального контролю держави для додаткових економічних вигод. Сьогодні основними чинниками високого рівня ТЕ в Україні є загальна економіко-фінансова криза, корупція, завищені податки, неефективне управління, низький рівень життя населення, високий рівень безробіття, військовий конфлікт із РФ, недосконалість законодавства (особливо податкового), незахищеність прав власності, залежність судової системи та тотальна недовіра до влади. ТЕ в Україні (за оцінками Мінекономрозвитку України) становить близько 35 % офіційного ВВП (для порівняння – у Китаї – 13 %, Швейцарії – 8 %, Ізраїлі – 6,6 %); за експертними (неофіційними) оцінками – близько 60 %. Часткова детінізація української економіки стала можливою завдяки: а) збереженню відносної макроекономічної стабільності (за попередніми оцінками зростання реального ВВП у 2016 р. становило близько 1,5 %; інфляція – близько 8 % проти 42 % у 2015 р.; девальвації середньомісячного обмінного курсу гривні до долара США – 13 % порівняно з 42 % у 2015 р.); б) незначному поліпшенню бізнес-клімату країни через дерегуляцію підприємницької діяльності та підвищення ефективності державного сектору (у рейтингу *Doing Business-2017* Україна посіла 80-те місце серед 190 країн). Негативним

результатом 2016 р. є залучення прямих іноземних інвестицій – менше 4 млрд дол. США; в) відновленню й формуванню нових міжгалузевих зв'язків в економічному і бізнесовому середовищі; д) поступовій легалізації трудових відносин на ринку праці внаслідок зниження ЄСВ (скорочення «тіньової» зайнятості) і підвищенню мінімальної заробітної плати.

Подальший процес детінізації стримується поки нерозв'язаними проблемами макро-, мікроекономічного і соціального характеру, що суттєво впливає на розвиток економіки країни в цілому: а) збереження несприятливої зовнішньоекономічної кон'юнктури (особливо продукції металургійної й хімічної галузей); б) збереження військового конфлікту з РФ і, відповідно, запровадження Україною і РФ товарних, фінансових і транзитних обмежень; в) збереження суттєвих фінансових ризиків для бізнесу в умовах триваючого банкрутства банків і недоотримання кредитних коштів від МВФ; д) наявність територій, невідконтрольованих владою, утворених у ході збройного конфлікту на сході України і анексії РФ АР Крим; е) завищений рівень корупції; ж) низька інвестиційна привабливість української економіки; з) обмеженість доступу економічних суб'єктів на міжнародний ринок запозичень тощо.

Таким чином, результативність процесу детінізації економіки визначається, у першу чергу, спроможністю держави (її інституцій) створити безпечні (стабільно сприятливі) умови, які б дозволяли бізнес-суб'єктам нарощувати економічну й інвестиційну активність саме в легальній економіці, дотримуючись принципу підтримки добросовісної економічної конкуренції. Україна підтвердила свої зобов'язання стосовно реалізації політики та виконання завдань економічної програми в межах угоди з МВФ (Меморандум від 02.03.2017 р.) про Механізм розширеного фінансування, у т.ч. і щодо реалізації заходів з подальшої детінізації економіки.

Перспективними невідкладними завданнями з детінізації економіки України нами виокремлено такі: 1) посилення боротьби з корупцією і реформа судової системи; 2) подальше спрощення регуляторної політики держави у сфері діяльності суб'єктів господарювання, поліпшення бізнес-клімату в країні в цілому; 3) невідкладна активізація заходів із залучення інвестицій в економіку країни; 4) підвищення ефективності управління державним сектором економіки; 5) подальше реформування системи державних закупівель; 6) активізація процесу приватизації об'єктів державної власності (за 2016 р. із більше 17 млрд грн плану приватизації отримано менше 190 млн грн), забезпечення прозорості й публічності процедур; 7) подальше упорядкування банківського сектору держави, прозорість процедур рефінансування банків та забезпечення повернення ними цих коштів; 8) розвиток і підтримка національних систем запобігання й протидії легалізації доходів, отриманих незаконним шляхом, і фінансуванню тероризму.